

**UCHWAŁA NR XVIII/138/2025
RADY POWIATU SŁUPSKIEGO**

z dnia 27 maja 2025 r.

**w sprawie „Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony
Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030”**

Na podstawie art. 6 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673) w związku z art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 r. poz. 107 i 1907) uchwala się, co następuje:

§ 1. Uchwala się „Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Słupskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady

Jan Olech

**POWIATOWY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
DOMOWEJ ORAZ OCHRONY OSÓB
DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY DOMOWEJ
NA LATA 2025– 2030**

Słupsk 2025

Spis treści:

I.	WSTĘP	3
II.	ANALIZA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE SŁUPSKIM	5
III.	KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W POWIECIE SŁUPSKIM	20
IV.	ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	23
V.	ODBIORCY PROGRAMU	23
VI.	REALIZATORZY PROGRAMU	23
VII.	MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU	24

I. WSTĘP

Przemoc domowa zgodnie z definicją zawartą w ustawie z dnia 29 lipca 2025 r. to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:

- narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
- naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
- powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienie lub krzywdę,
- ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
- istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej.

Przemoc domowa może przybierać różne formy począwszy od przemocy fizycznej polegającej na zadawaniu bólu, znęcaniu się, poprzez przemoc psychiczną, która nie pozostawia widocznych śladów, ale wywołuje poczucie poniżenia, braku akceptacji, a także przemoc seksualną – wykorzystywanie i molestowanie oraz ekonomiczną polegającą na niemożności utrzymania lub niezaspokajaniu potrzeb materialnych. Aktualnie coraz częściej spotykaną formą jest przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej, która może przybierać postać poniżania osoby w Internecie, publikowania czy rozsyłania zdjęć, filmów lub tekstów, które ją ośmieszają albo obrażają. Formą przemocy jest również zaniedbanie, które polega na niezaspokajaniu podstawowych potrzeb biologicznych, a także pozostawianiu bez opieki osoby, która z powodu wieku, choroby czy niepełnosprawności nie może samodzielnie zaspokajać swoich potrzeb.

Przemoc nie jest zwykle działaniem jednorazowym, trwa latami, wpływa destrukcyjnie na życie i funkcjonowanie osoby jej doznającej. Problemem uniemożliwiającym niejednokrotnie pomoc osobom dotkniętym przemocą jest nieświadomość krzywdy im wyrządzanej, niechęć do ujawniania przemocy, strach przed oprawcą, wstyd oraz złudne przekonanie, że więcej się nie wydarzy.

Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. określa w stosunku do osób dotkniętych przemocą obowiązek udzielenia pomocy, w szczególności w formie:

- poradnictwa medycznego, psychologicznego, prawnego, socjalnego, zawodowego i rodzinnego;
- interwencji kryzysowej i wsparcia;
- ochrony przed dalszym krzywdzeniem, przez uniemożliwienie osobie stosującej przemoc domową korzystania ze wspólnie zajmowanego mieszkania z osobą doznającą przemocy domowej oraz zakazanie kontaktowania się i zbliżania się do osoby doznającej przemocy domowej;
- zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej bezpiecznego schronienia w specjalistycznym ośrodku wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- badania lekarskiego w celu ustalenia przyczyn i rodzaju uszkodzeń ciała związanych z użyciem przemocy domowej oraz wydania zaświadczenia lekarskiego w tym przedmiocie;
- zapewnienia osobie doznającej przemocy domowej, która nie ma tytułu prawnego do lokalu zajmowanego wspólnie z osobą stosującą przemoc domową, pomocy w uzyskaniu mieszkania.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy domowej określa kompetencje organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego. Do zadań własnych powiatu należy w szczególności:

- opracowanie i realizacja powiatowego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy domowej;
- opracowanie i realizacja programów służących działaniom profilaktycznym mającym na celu udzielenie specjalistycznej pomocy, zwłaszcza w zakresie promowania i wdrożenia prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci zagrożonych przemocą domową;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach interwencji kryzysowej.

Do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy:

- tworzenie i prowadzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej;
- opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie;

- opracowywanie i realizacja programów psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;
- wydawanie zaświadczeń o zgłoszeniu się osoby stosującej przemoc domową do uczestnictwa w programach, o których mowa w pkt 2 i 3, oraz o ich ukończeniu.

Realizując obowiązek wynikający z art. 6 ust. 3 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej Rada Powiatu Słupskiego uchwałą nr XXVIII/277/2021 z dnia 25 maja 2021 r. przyjęła Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2021 – 2024. Sprawozdania z jego realizacji przedkładane były Radzie Powiatu każdego roku. Obecnie zaistniała potrzeba opracowania programu na kolejny okres. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku przygotowało projekt takiego dokumentu na lata 2025 – 2030. Projekt ten skonsultowano z partnerami współpracującymi w realizacji zaplanowanych zadań. Wskazano w nim na konieczność kontynuowania działań informacyjnych, profilaktycznych, a także specjalistycznej pomocy dla osób doznających przemocy domowej.

Założenia Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030 są zgodne z zapisami Rządowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2024 – 2030 przyjętego uchwałą nr 205 Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2025 r.

II. ANALIZA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE SŁUPSKIM

Zjawisko przemocy domowej jest jednym z najbardziej istotnych problemów dotyczących współczesną rodzinę. Osoby doznające przemocy z różnych powodów nie chcą się ujawniać i obciążać stosujących przemoc. Zdarza się również, że osoby z najbliższego otoczenia nie decydują się na zgłoszenia podejrzenia wstępowania przemocy, mimo świadomości występowania problemu. Osoby doznające przemocy lub osoby im bliskie najczęściej szukają wsparcia w jednostkach pomocy społecznej usytuowanych najbliżej ich miejsca zamieszkania, tj. w gminnych lub miejskich ośrodkach pomocy społecznej. Ujawnienie przemocy ma miejsce również w sytuacjach interwencyjnych.

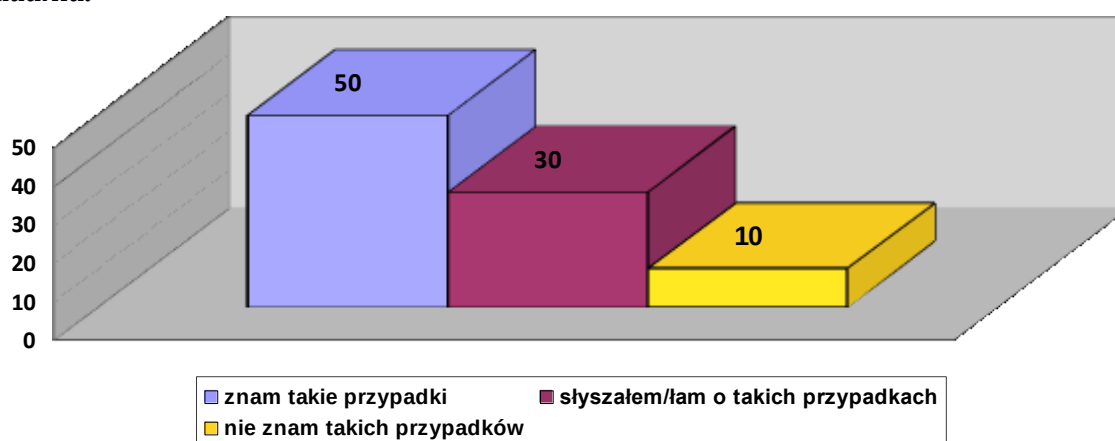
W celu zdiagnozowania występowania zjawiska przemocy domowej Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku zebrało dane dotyczące ujawnienia przypadków przemocy z policji i gmin. Ponadto w formie elektronicznej przeprowadzono dwie ankiety. Jedna z nich wysłana została bezpośrednio do pracowników socjalnych ośrodków pomocy

społecznej i centrum usług społecznych powiatu słupskiego. Odpowiedzi udzieliło 37 pracowników socjalnych. Druga z ankiet zamieszczona została na stronie internetowej oraz w mediach społecznościowych i skierowana była do mieszkańców powiatu słupskiego, głównie rodziców. Mimo dość długiego terminu prowadzenia badania odpowiedzi udzieliło tylko 90 mieszkańców. Tak niewielka liczba wypełnionych ankiet też wskazuje na niechęć do poruszania trudnego tematu przemocy domowej. Wśród badanych mieszkańców odpowiedzi udzieliło 90 proc. kobiet i 10 proc. mężczyzn. Najliczniejszą grupę wiekową stanowiły osoby w wieku 26–45 lat (47 proc.). Drugą co do wielkości grupą były osoby w wieku 46–60 lat (36 proc.), kolejną osoby w wieku 60 lat i więcej (16 proc.), a najmniej badanych osób wypowiedziało się w wieku 18–25 lat (1 proc.). Większość ankietowanych osób miała wykształcenie wyższe – 61 proc., następne średnie – 30 proc. Wśród badanych większość była osobami pracującymi zawodowo – prawie 79 proc., 12 proc. to osoby będące emerytami lub rencistami.

Analiza statystyk dotyczących zjawiska przemocy domowej w powiecie słupskim jednoznacznie ukazuje, że jest to duży problem społeczny. Takiej odpowiedzi udzieliło 94 proc. ankietowanych. Bezpośrednio ze zjawiskiem przemocy domowej spotkało się 56 proc. ankietowanych. Ponadto 33 proc. osób ankietowanych zna przypadki występowania przemocy domowej w powiecie słupskim, co przedstawia wykres poniżej.

Wykres 1.

Występowanie przemocy domowej na terenie powiatu słupskiego wg wskazań uczestników badania.

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do mieszkańców powiatu słupskiego.

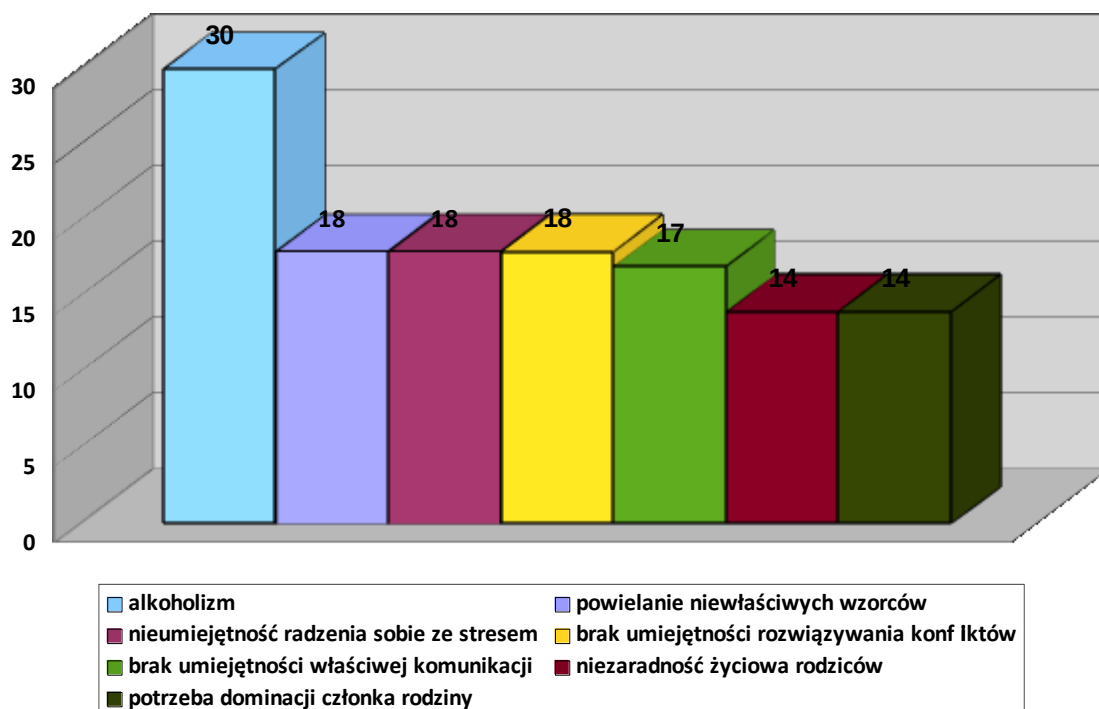
Zdaniem ankietowanych najczęściej osobą stosującą przemoc jest dorosły mężczyzna (97 proc. udzielonych odpowiedzi pracowników socjalnych, 86 proc. udzielonych odpowiedzi mieszkańców). Osobą doznającą przemocy natomiast w opinii pracowników socjalnych

najczęściej jest dziecko (74 proc wskazań), następnie dorosła kobieta (66 proc.), ale również seniorzy oraz osoby z niepełnosprawnościami. Natomiast w opinii ankietowanych mieszkańców przemocy najczęściej doznaje dorosła kobieta (92 proc. wskazań), dziecko (65 proc.) i w bardzo niewielkim stopniu seniorzy (8 proc.) i osoby z niepełnosprawnościami (3 proc.)

Za przemoc odpowiedzialna jest wyłącznie osoba, która ją stosuje. Istnieją jednak czynniki ryzyka występowania przemocy, które mogą zwiększać prawdopodobieństwo jej pojawiania się. Jednym z nich jest alkoholizm. Spożywanie alkoholu powoduje zmiany w pracy mózgu, co może powodować zachowania agresywne i prowadzić do występowania przemocy. Dane zebrane z ośrodków pomocy społecznej oraz przeprowadzone ankiety potwierdzają, że przemoc domowa bardzo często powiązana jest ze zjawiskiem alkoholizmu. Ankietowane osoby odpowiedziały, że najczęstszą przyczyną występowania przemocy domowej są uzależnienia od alkoholu, narkotyków i innych środków odurzających – 49 proc. odpowiedzi, następnie brak umiejętności radzenia sobie ze stresem – 19 proc., trudna sytuacja materialna – 11 proc., brak właściwych wzorców wyniesionych z rodziny – 10 proc.

Wykres 2.

Przyczyny stosowania przemocy wg wskazań pracowników socjalnych.

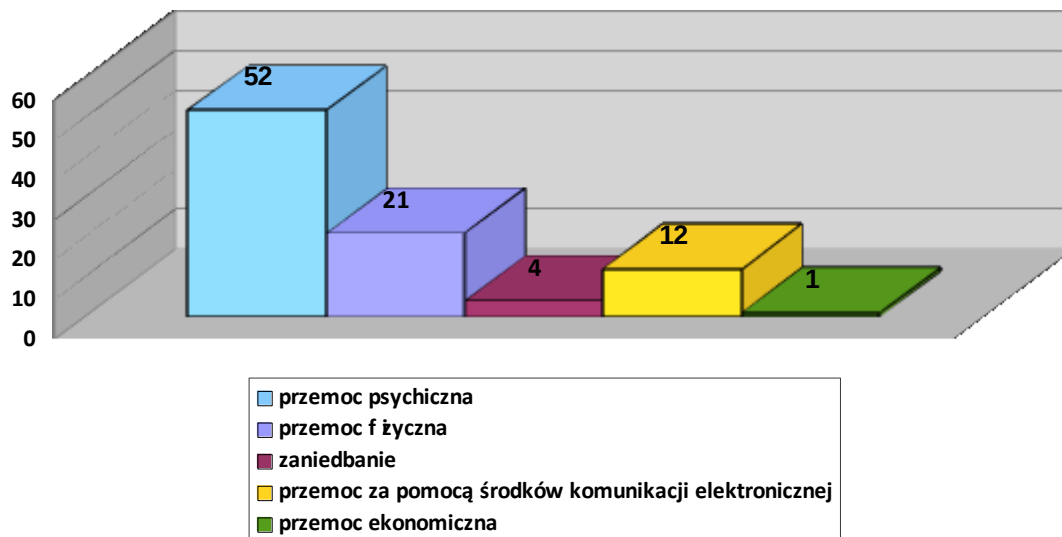
Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do pracowników socjalnych z powiatu słupskiego.

Pracownicy socjalni również potwierdzają teorię istnienia zależności między przemocą domową, a występującym z nią łącznie alkoholizmem członka rodziny. Wskazują również na inne przyczyny występowania przemocy: powielanie niewłaściwych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego, brak umiejętności rozwiązywania konfliktów, nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami życiowymi, brak umiejętności właściwej komunikacji wśród członków rodziny, niezaradność życiowa, potrzeba dominacji członka rodziny. Pracownicy socjalni jako drugą w kolejności istotną przyczynę podali powielanie niewłaściwych wzorców wyniesionych z domu rodzinnego oraz brak umiejętności rozwiązywania konfliktów, co wskazuje na potrzebę edukacji rodzin, w których występuje przemoc i zagrożonych przemocą. Konsekwencją powyższych zależności jest również typowanie przez ankietowanych środowisk dotkniętych alkoholizmem lub używaniem innych środków odurzających jako tych, w których najczęściej występuje przemoc – 62 proc. odpowiedzi.

Ankietowani zgodnie stwierdzili, że najczęstszą formą przemocy jest przemoc psychiczna (58 proc. udzielonych odpowiedzi) oraz fizyczna (23 proc. udzielonych odpowiedzi). Przemoc za pomocą środków komunikacji elektronicznej, zaniedbanie i przemoc ekonomiczna występują ich zdaniem znacznie rzadziej.

Wykres 3.

Najczęściej występujący rodzaj przemocy według wskazań uczestników badania.

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do mieszkańców powiatu słupskiego.

Działania na rzecz przeciwdziałania przemocy w gminach podejmowane są w szczególności w ramach pracy zespołów interdyscyplinarnych powoływanych przez

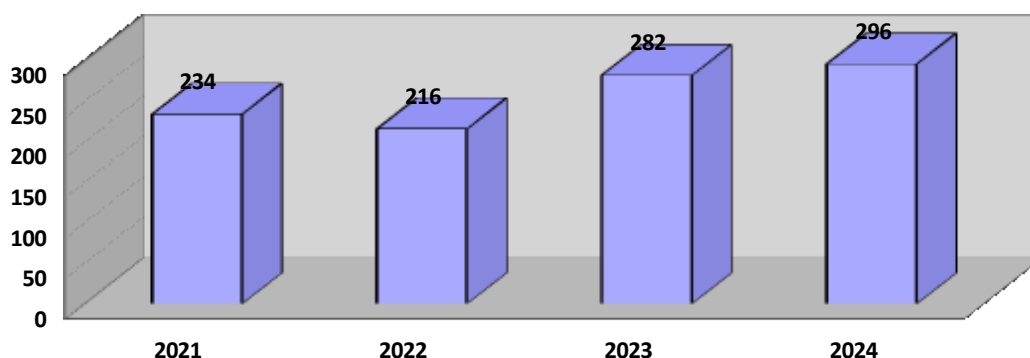
wójtów lub burmistrzów, w skład których wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych. W skład zespołów wchodzi również kuratorzy sądowi. Wójtowie mogą powoływać także prokuratorów oraz przedstawicieli innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

Zespoły interdyscyplinarne realizują działania określone w gminnych programach przeciwdziałania przemocy domowej i ochrony osób doznających przemocy domowej. Zadaniem zespołów interdyscyplinarnych jest diagnozowanie zjawiska przemocy domowej, podejmowanie działań w środowiskach zagrożonych przemocą, inicjowanie interwencji, działań w stosunku do osób stosujących przemoc oraz upowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym. Zespół powołuje grupy diagnostyczno - pomocowe, które realizują plan pomocy w indywidualnych przypadkach wystąpienia przemocy, monitorują sytuację i dokumentują działania podejmowane wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy.

W sytuacji podejrzenia występowania przemocy domowej w toku prowadzonych czynności służbowych lub zawodowych, jak również w przypadku zgłoszenia dokonanego przez członka rodziny lub świadka przemocy, przedstawiciele jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty i ochrony zdrowia są zobowiązani do wszczęcia procedury Niebieskiej Karty. Podjęcie procedury nie wymaga zgody osoby dotkniętej przemocą w rodzinie. Wypełniony formularz Niebieskiej Karty przesyłany jest do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego w danej gminie, który niezwłocznie przekazuje go członkom grup diagnostyczno – pomocowych w celu podejmowania działań zmierzających do udzielenia pomocy rodzinie lub osobie.

Wykres 4.

Liczba Niebieskich Kart wpływających do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych w powiecie słupskim w latach 2021 – 2024.

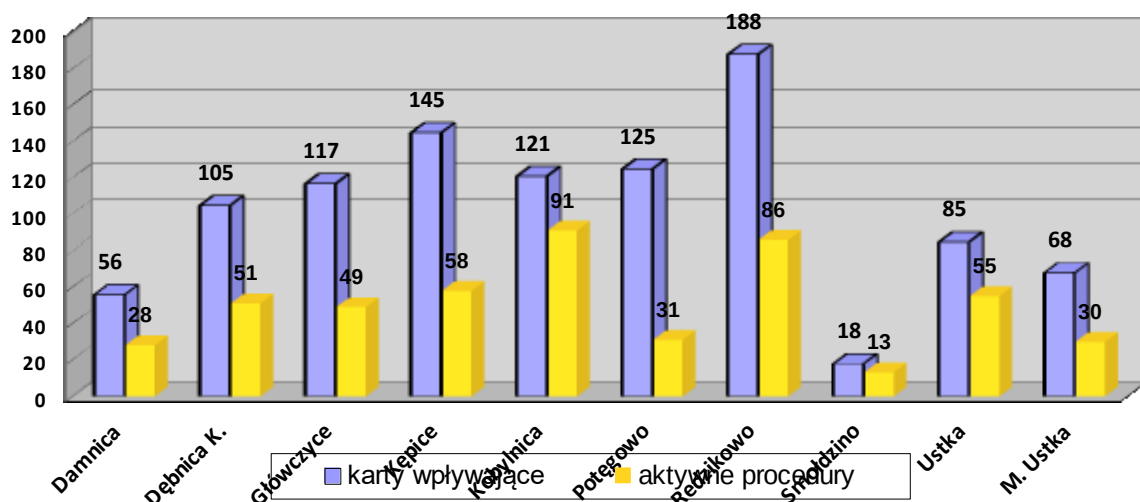

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Z zebranych danych wynika, że do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych najwięcej Niebieskich Kart wpłynęło w 2024 r. Najmniej procedur rozpoczęto w roku 2022. Na przestrzeni analizowanych lat najwięcej zgłoszeń przemocy – 188 miało miejsce w gminie Redzikowo oraz gminie Kępice – 145, następnie w gminach: Potęgowo – 125, Kobylnica – 121, Głównicyce – 117, Dębica Kaszubska – 105, Gmina Ustka – 85. Najmniej procedur wszczęto w Mieście Ustka – 68 i gminach: Damnica – 56 oraz Smołdzino – 18. Nieco inaczej sytuacja wygląda analizując karty aktywne na koniec roku, bowiem w określonych przepisami sytuacjach procedury są zamykane. Najwięcej aktywnych kart było w gminach Kobylnica i Redzikowo.

Wykres 5.

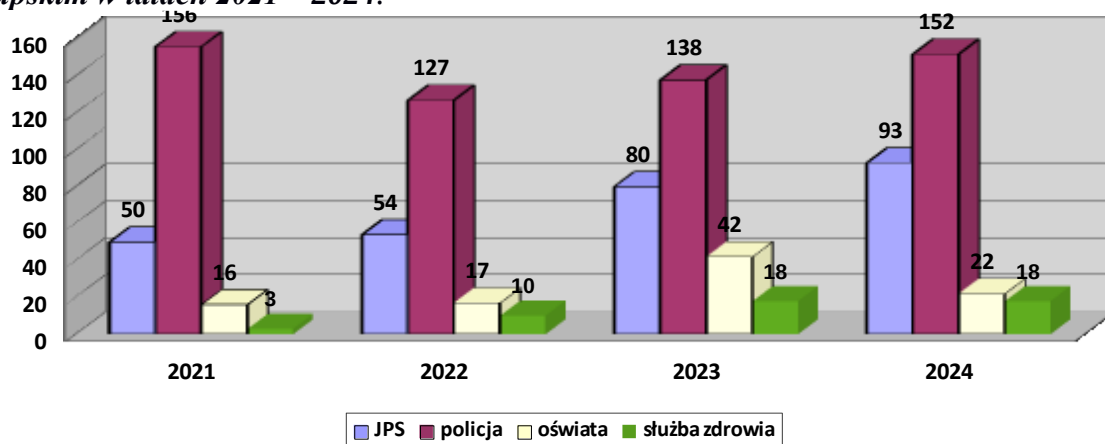
Liczba Niebieskich Kart wpływających do przewodniczących zespołów interdyscyplinarnych oraz aktywnych procedur na koniec badanego roku w gminach powiatu słupskiego w latach 2021 – 2024

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Wykres 6.

Liczba Niebieskich Kart, które wpłynęły od jednostek pomocy społecznej, policji, jednostek oświaty i służby zdrowia do przewodniczących Zespołów Interdyscyplinarnych w powiecie słupskim w latach 2021 – 2024.

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

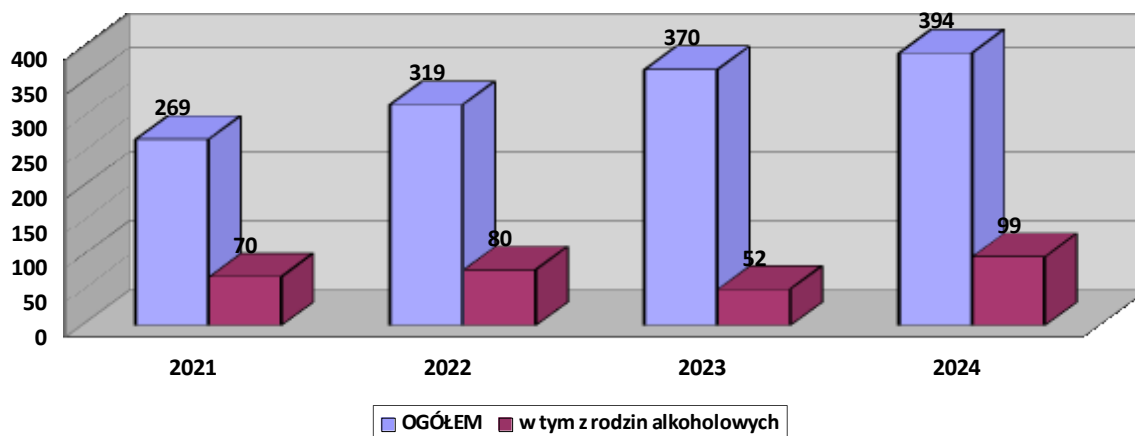
Najwięcej zgłoszeń przemocy pochodzi od funkcjonariuszy Policji. Zapewne ma to duży związek z interwencjami w środowiskach i potwierdza, fakt że osoby doznające przemocy niechętnie zwracają się o pomoc. Jest to od 50 proc. procedur w 2023 roku do 69 proc. w roku 2021. Aktywność w zakresie procedury Niebieskiej Karty wykazują również przedstawiciele jednostek pomocy społecznej, w tym obszarze obserwowany jest systematyczny wzrost. Znacznie mniejsza liczba procedur wszczynana jest w jednostkach

oświatowych – w analizowanych latach było to tylko 97 przypadków oraz w ochronie zdrowia – 49 procedur. Najmniej Niebieskich Kart wpływa od przedstawicieli gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych. Na przestrzeni analizowanych lat gminne komisje wszczynały procedurę Niebieskiej Karty dziesięć razy.

Dane dotyczące osób objętych pomocą społeczną z powodu przemocy domowej są bardzo zróżnicowane. W gminach Kępice, Potęgowo, Ustka, Główny i Redzikowo ze wsparcia korzysta większa liczba osób, niż było zgłoszeń o przemoc w danym roku. Wynika to z faktu, że poszkodowanymi w ramach wszczętej procedury mogło być kilka osób w rodzinie. Oznacza to, że duży odsetek rodzin, w których występuje przemoc korzysta tam z pomocy społecznej. Często występująca przemoc w rodzinie powiązana jest z innymi dysfunkcjami, które również wpływają na korzystanie ze wsparcia pomocy społecznej. Natomiast w gminach Damnica, Dębica Kaszubska, Kobylnica, Smołdzino i Mieście Ustka bardzo mała liczba osób dotkniętych przemocą korzysta z pomocy społecznej, co świadczy o tym, że przemoc występuje coraz częściej w rodzinach o wyższym statusie materialnym.

Wykres 7.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy w rodzinie, w tym z rodzin w których występuje problem alkoholizmu w powiecie słupskim w latach 2021 – 2024.

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Tabela 1.

Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu problemu przemocy domowej z wyszczególnieniem rodzin, w których występuje problem alkoholizmu w gminach powiatu słupskiego w latach 2021– 2024.

Gmina	Liczba osób objętych pomocą społeczną z powodu przemocy domowej							
	2021	w rodzinie alkoholowej	2022	w rodzinie alkoholowej	2023	w rodzinie alkoholowej	2024	w rodzinie alkoholowej
Damnica	2	1	2	0	1	0	1	0
Dębnica Kaszubska	3	3	2	2	0	0	2	2
Główny	19	13	26	5	30	10	28	4
Kępice	79	17	88	11	111	17	109	11
Kobylnica	5	1	1	1	3	3	4	2
Potęgowo	48	18	66	35	110	4	102	29
Redzikowo	49	11	51	17	39	10	78	41
Smoldzino	1	0	0	0	0	0	0	0
Ustka	63	6	83	9	76	7	61	4
M. Ustka	0	0	0	0	1	1	9	6

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego.

Wiele badań potwierdza, że przemoc domowa często występuje w rodzinach z problemem alkoholowym. W analizowanych latach wskaźnik równoczesnego występowania problemu alkoholizmu wśród osób objętych pomocą z powodu przemocy domowej wynosił w latach 2022 i 2024 – 25 proc., 2021 – 26 proc., najmniej w 2023 – 14 proc. i jest znacznie niższy od wskazań ankietowanych mieszkańców, a także pracowników socjalnych.

Bardzo często zdarza się, że osoby doznające przemocy odczuwają wstyd i upokorzenie, nie szukają pomocy ze względu na lęk przed zemstą ze strony osoby tę przemoc stosującej. Niejednokrotnie są zależne finansowo od sprawcy, co wzmacnia ich obawy. Ponadto posiadają błędne przekonanie, że to co dzieje się w domu jest sprawą rodzinną i utraciły wiarę, że ktoś może im pomóc. Pracownicy socjalni uznali, że najczęstszym powodem braku poszukiwania pomocy przez osoby doznające przemocy jest poczucie wstydu i upokorzenia oraz lęk przed zemstą ze strony osoby stosującej.

Tabela 2.

Powody braku poszukiwania pomocy przez osoby doznające przemocy w opinii pracowników socjalnych.

Dlaczego osoby doznające przemocy często nie szukają pomocy ze strony odpowiednich służb/instytucji?	Liczba wskazań
odczuwają wstyd i upokorzenie	27
boją się zemsty ze strony osoby stosującej przemoc	19

są zależne finansowo od osoby stosującej przemoc	18
czują się winne i odpowiedzialne za sytuację	9
nie wierzą w pomoc instytucji / służb	8
nie znają przepisów prawa	6
posiadają błędne przekonania, wydaje im się, że w każdej rodzinie występuje przemoc	4

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej i centrum usług społecznych powiatu słupskiego.

Większość ankietowanych mieszkańców – 81 proc. wie gdzie powinna udać się osoba doznająca przemocy, natomiast 9 proc. udzieliło odpowiedzi negatywnej. Wśród wszystkich ankietowanych 74 proc. uważa, że osoby doznające przemocy domowej na terenie powiatu słupskiego mogą liczyć na pomoc instytucji, 26 proc. uważa przeciwnie. Mieszkańców powiatu słupskiego zapytano, gdzie powinna udać się osoba doznająca przemocy. Odpowiadając na to pytanie ankietowani mogli zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź. Najczęściej jako jednostki udzielające pomocy w sytuacjach przemocowych wskazano ośrodki pomocy społecznej – 81 proc, a następnie kolejno: policję – 80 proc., powiatowe centrum pomocy rodzinie – 50 proc., szkołę – 36 proc., telefon zaufania – 33 proc. Najmniej osób wskazało jako miejsce, gdzie można udać się po pomoc w przypadku wystąpienia przemocy kościół, prokuraturę, ośrodek zdrowia / szpital. Mieszkańcy nie mają przekonania, żeby w skrajnych przypadkach poskutkowała prośba o pomoc na ulicy.

Tabela 3.

Instytucje udzielające pomocy osobom doznającym przemocy w opinii uczestników badania.

Gdzie według Pana/Pani powinna udać się po pomoc osoba doznająca przemocy?	Liczba wskazań
ośrodek pomocy społecznej	70
Policja	69
powiatowe centrum pomocy rodzinie	43
szkoła / nauczyciele / psycholog szkolny / pedagog szkolny	31
telefon zaufania	28
osoba zaufana z rodziny	17
osoba zaufana znajomy	16
poradnia / ośrodek specjalistyczny	13
sąd	13
zespół interdyscyplinarny	12
ośrodek zdrowia / szpital	10
prokuratura	8
Kościół	4
inne	1
w skrajnych przypadkach można prosić o pomoc nawet na ulicy, aby	1

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku skierowana do mieszkańców powiatu słupskiego.

Po przyjęciu zgłoszenia o występowaniu przemocy domowej pracownik socjalny podejmuje szereg działań pomocowych. Proponuje rodzinie różne formy wsparcia, w tym poradnictwo zmierzające do ustabilizowania sytuacji rodzinnej, a przede wszystkim niedopuszczenia do zagrożenia zdrowia i życia osoby doznającej przemocy. Bardzo często osoby dotknięte przemocą z różnych powodów odrzucają proponowaną pomoc, co może doprowadzić do zaistnienia sytuacji kryzysowych.

W ramach interwencji kryzysowej definiowanej jako *zespół interdyscyplinarnych działań podejmowanych na rzecz osób i rodzin będących w stanie kryzysu* w sytuacji tego wymagającej, rodzinie lub osobie udziela się natychmiastowej specjalistycznej pomocy psychologicznej, poradnictwa socjalnego i prawnego, a w sytuacjach uzasadnionych – schronienia do 3 miesięcy. Celem interwencji kryzysowej jest przywrócenie równowagi psychicznej i umiejętności samodzielnego radzenia sobie, a dzięki temu zapobieganie przejściu reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku w ramach punktu interwencji kryzysowej prowadziło specjalistyczne poradnictwo psychologiczne, socjalne, rodzinne i prawne dla osób doznających przemocy. Z pomocy w formie poradnictwa w roku 2021 skorzystało 17 osób (udzielono 39 porad), w roku 2022 – 15 osób (23 porady), w roku 2023 – 17 osób (65 porad), w roku 2024 – 10 osób (26 porad). Liczba osób korzystających ze wsparcia jest zbliżona na przestrzeni analizowanych lat i dowodzi, że istnieje potrzeba prowadzenia poradnictwa dla osób doznających przemocy, a także dalszego informowania o ofercie.

Powiat nie dysponuje miejscami schronienia dla osób znajdujących się w sytuacjach kryzysowych. Osoby doznające przemocy z powiatu mogą korzystać z usług dwóch specjalistycznych ośrodków wsparcia w Gdyni i Rusocinie, a także domu dla samotnych matek prowadzonego przez organizację społeczną, z którą podpisano porozumienie. Wsparcie udzielane w tej formie jest ostatecznością i powinno odbywać się w przypadku braku zapewnienia bezpiecznego środowiska dla rodziny w gminie, a także w sytuacji braku możliwości zastosowania innych oddziaływań. Na przestrzeni analizowanych lat tylko trzy gminy kierowały osoby dotknięte przemocą do ośrodków wsparcia: Redzikowo, która posiada prowadzony przez Centrum Usług Społecznych ośrodek wsparcia „Bezpieczny Zakątek” (maksymalnie w roku 16 osób) oraz Ustka i Kobylnica po 1 osobie do ośrodków zewnętrznych.

W sytuacji bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka w związku z przemocą pracownik socjalny ma możliwość odebrania dziecka z rodziny. Procedura odebrania dziecka jest zgodna z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy. Powyższą decyzję podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem Policji oraz przedstawicielem służby zdrowia. Dziecko w takiej sytuacji można umieścić u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo – wychowawczej. Możliwość ta jest wykorzystywana tylko w kryzysowych sytuacjach.

Tabela 4.

Interwencyjne odbieranie dzieci z rodzin biologicznych w sytuacjach zagrożenia ich zdrowia i życia w powiecie słupskim w latach 2021 – 2024.

Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Liczba dzieci umieszczanych u innej niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej	4	0	14	9
Liczba dzieci umieszczonych w rodzinnej pieczy zastępczej w wyniku interwencji	4	4	13	4
Liczba dzieci umieszczonych w placówce opiekuńczo – wychowawczej z miejscami interwencyjnymi	6	4	7	1

Źródło: dane ośrodków pomocy społecznej powiatu słupskiego oraz Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Pracownicy socjalni w sytuacji konieczności odebrania dziecka z rodziny w pierwszej kolejności starają się je umieścić u osób najbliższych, co jest najbardziej naturalnym rozwiązaniem sytuacji kryzysowej. Takiej możliwości nie ma policja, która w razie interwencji musi korzystać z zawodowych form pieczy zastępczej. Jak wskazują powyższe dane najwięcej interwencji miało miejsce w roku 2023, co pokrywa się również z danymi dotyczącymi liczby dzieci umieszczanych w pieczy zastępczej na terenie naszego powiatu.

Dane o interwencjach domowych z użyciem przemocy potwierdzają skalę problemu przemocy w powiecie słupskim. Ze względu na sposób organizacji Komendy Miejskiej Policji w Słupsku w sprawozdaniach dotyczących interwencji w powiecie słupskim brakuje danych z gminy Redzikowo, ponieważ ujmowane są one łącznie z miastem Słupsk. Wobec tego niżej przedstawione wskaźniki w szczególności dotyczące interwencji zakończonych sporządzeniem Niebieskiej Karty nie będą zgodne z danymi uzyskanymi z gmin. Obrazują jednak one skalę problemu przemocy w powiecie.

Tabela 5.

Interwencje domowe z użyciem przemocy w powiecie słupskim (bez gminy Słupsk/Redzikowo) w latach 2021 – 2024.

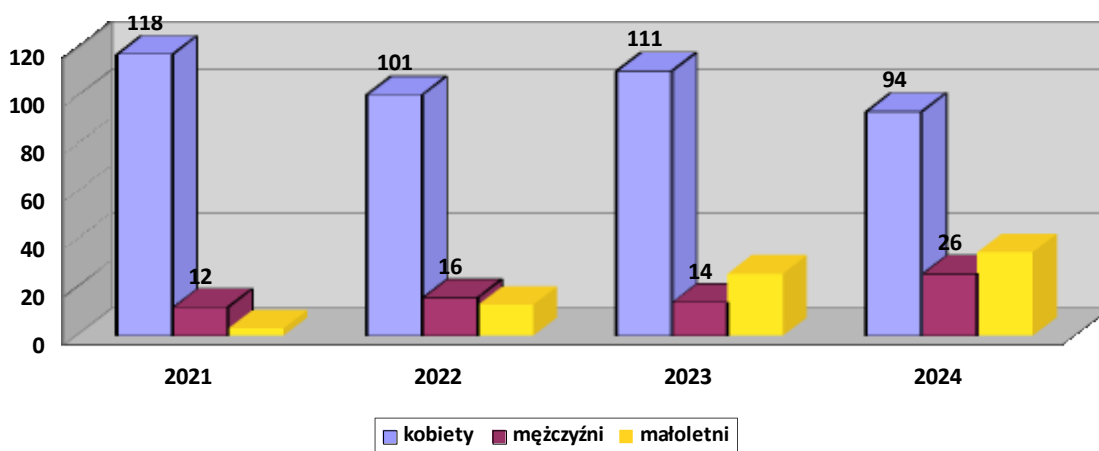
Wyszczególnienie	2021	2022	2023	2024
Liczba interwencji zakończonych NK	129	123	132	118
Liczba pokrzywdzonych	133	130	151	155
Liczba sprawców przemocy	129	123	133	122
Liczba sprawców pod wpływem alkoholu	91	90	78	79

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Słupsku.

Dane policyjne potwierdzają największą liczbę interwencji związanych z przemocą w roku 2023, a następnie w roku 2021 i 2022. Najmniej interwencji odnotowano w roku 2024. Pod wpływem alkoholu w czasie interwencji znajdowało się aż 67 proc. sprawców.

Wykres 8.

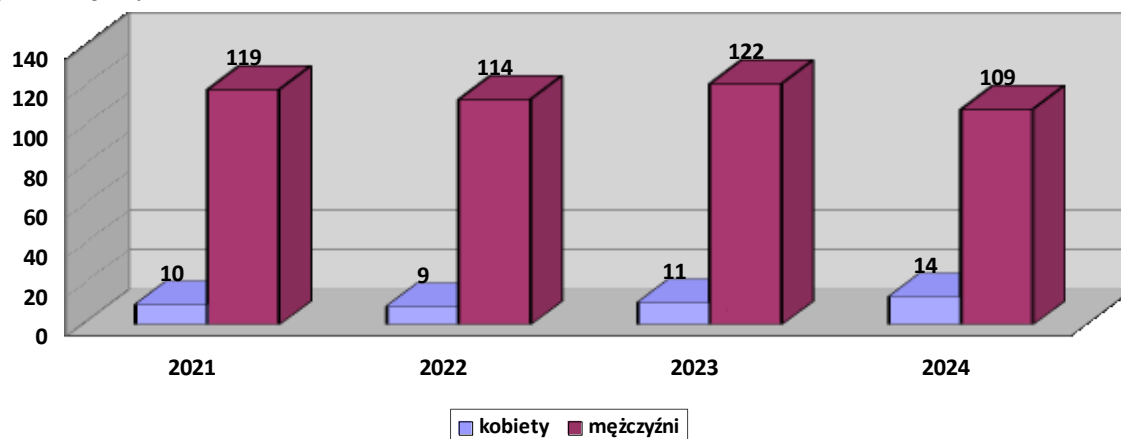
Liczba pokrzywdzonych w powiecie słupskim (bez gminy Słupsk/Redzikowo) w latach 2021 – 2024.

Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Słupsku.

Wykres 9.

Liczba sprawców przemocy w powiecie słupskim (bez gminy Słupsk/Redzikowo) w latach 2021 – 2024.

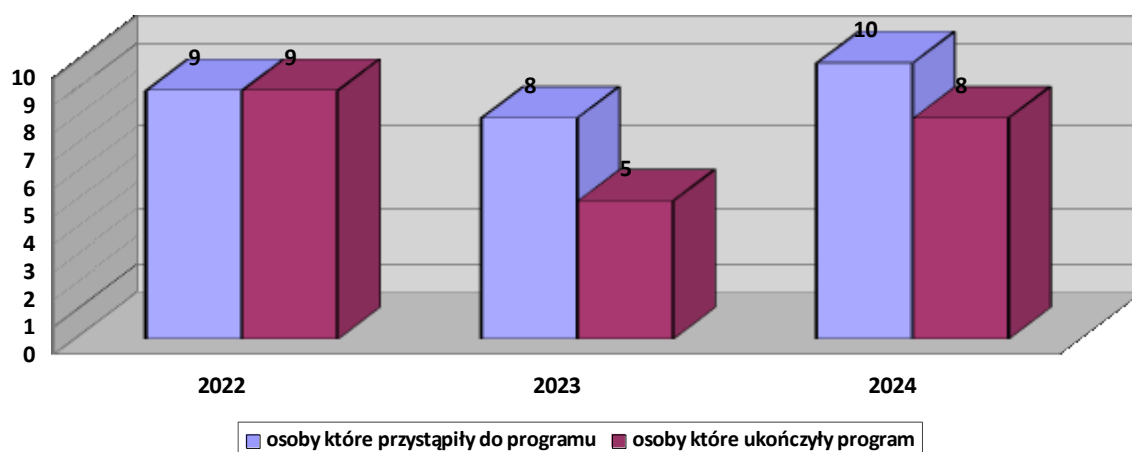
Źródło: dane Komendy Miejskiej Policji w Słupsku.

Osobami pokrzywdzonymi w wyniku przemocy są głównie kobiety i dzieci. Niepokojący jest duży wzrost liczby pokrzywdzonych małoletnich, w roku 2024 nastąpił również wzrost liczby pokrzywdzonych mężczyzn.

Prowadzenie programów korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową jest zadaniem z zakresu administracji rządowej realizowanym przez powiaty. Z tego rodzaju wsparcia skorzystało w 2022 roku 9 osób z powiatu słupskiego, w 2023 – 8 i w 2024 – 10. Coraz większy odsetek osób stosujących przemoc kończy udział w programie, co świadczy o realizowaniu orzeczeń sądowych lub uzgodnień dokonywanych z zespołami interdyscyplinarnymi. Najwięcej osób ukończyło program w 2022 roku – 100 proc., najmniej w 2023 – 62,5 proc.

Wykres 10.

Liczba osób stosujących przemoc z powiatu słupskiego korzystających z programów korekcyjno – edukacyjnych w latach 2022 – 2024.

Źródło: dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.

Pracowników socjalnych powiatu słupskiego zapytano o działania, które mogłyby pomóc w obniżeniu skali przemocy w powiecie słupskim. Najwięcej osób odpowiedziało, że zmniejszyć skalę omawianego zjawiska pomogłoby leczenie uzależnionych członków rodzin i poddanie ich terapii uzależnień. Jest to kolejny dowód, że nadużywanie alkoholu często jest związane z występowaniem przemocy. Wskazano też inne działania, które zdaniem pracowników socjalnych wpłynęłyby na obniżenie skali przemocy, wśród nich najczęściej odpowiedzi uzyskały: organizowanie akcji społecznych dotyczących problemu przemocy domowej, realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych, zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego.

Tabela 6.

Działania, które obniżyłyby skalę przemocy w ocenie pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej i centrum usług społecznych.

Jakie działania skutecznie obniżyłyby skalę przemocy?	Liczba wskazań
leczenie uzależnionych członków rodzin	20
organizowanie akcji społecznych dotyczących problemu przemocy domowej	17
zwiększenie dostępności poradnictwa psychologicznego	17
zwiększenie dostępności poradnictwa terapeutycznego	15
tworzenie/realizowanie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc	15
umożliwienie uczestnictwa w warsztatach dotyczących wdrażania prawidłowych metod wychowawczych	14
utworzenie na terenie powiatu domu dla samotnych matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży	12
tworzenie specjalistycznych ośrodków wsparcia dla ofiar przemocy	11
umożliwienie uczestnictwa w grupach wsparcia	11
tworzenie mieszkań treningowych lub ośrodków wsparcia dla osób doświadczających przemocy	11
zwiększenie dostępności poradnictwa pedagogicznego	2

Źródło: ankieta Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie skierowana do pracowników socjalnych ośrodków pomocy społecznej na terenie powiatu słupskiego.

Wnioski

Z przeprowadzonej analizy wynika, że w powiecie słupskim w latach 2021 – 2024 osobami doświadczającymi przemocy były najczęściej kobiety oraz dzieci, których liczba każdego roku rośnie. Zjawisko przemocy powiązane było bardzo często ze spożywaniem alkoholu

przez osoby stosujące przemoc. Zdaniem ankietowanych osoby doznające przemocy często odczuwały wstyd, upokorzenie i bały się ujawniać występującą przemoc ze względu na strach przed zemstą ze strony sprawcy. W przypadkach ujawnienia przemocy podejmowane były procedury zmierzające do poprawy funkcjonowania osób i rodzin. Kilkukrotnie w ciągu roku miały miejsce sytuacje zagrożenia zdrowia lub życia, czego konsekwencją było odebranie dzieci z rodzin biologicznych. Mieszkańcy powiatu wiedzą, gdzie mogą udać się po pomoc w sytuacji wystąpienia przemocy. Zdecydowana większość ankietowanych osób powiatu słupskiego jako instytucje, do których mogą zwrócić się po pomoc, uznała ośrodki pomocy społecznej, policję i powiatowe centrum pomocy rodzinie. Mieszkańcy powiatu uważają, że w celu obniżenia skali zjawiska przemocy należałoby przede wszystkim leczyć uzależnionych członków rodzin. Ponadto należy organizować akcje społeczne uświadamiające problem, a także zwiększyć dostępność poradnictwa psychologicznego i terapeutycznego oraz realizować programy korekcyjno – edukacyjne dla osób stosujących przemoc.

Prezentowane w rozdziale II dane wskazują na konieczność kontynuowania działań edukacyjnych i informacyjnych zmierzających do podnoszenia świadomości społecznej o problemie i możliwościach ewentualnego wsparcia w sytuacji wystąpienia przemocy. Konieczne jest również dalsze zapewnienie specjalistycznej pomocy ofiarom, a także realizowanie oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla sprawców przemocy.

III. KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH PRZEMOCY W POWIECIE SŁUPSKIM

Celem głównym Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030 jest zmniejszenie zjawiska przemocy domowej, poprzez podniesienie skuteczności pomocy osobom jej doznającym, zapewnienie im ochrony i bezpieczeństwa, a także odpowiednie działania interwencyjne i korekcyjne wobec osób stosujących przemoc.

Cele szczegółowe Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030 wraz z planowanymi zadaniami oraz wskaźnikami monitorującymi przedstawia poniższa tabela.

Cel 1 Poszerzenie wiedzy oraz podniesienie świadomości i wrażliwości społecznej na temat przemocy domowej		
Nr	Zadania / jednostki realizujące zadania	Wskaźnik monitorujący

1.	Prowadzenie poradnictwa, upowszechnianie informacji o możliwościach i formach wsparcia osób doznających przemocy oraz prowadzenie lokalnych kampanii społecznych promujących działania służące przeciwdziałaniu przemocy; realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku/ jednostki oświatowe;	liczba placówek prowadzących poradnictwo; liczba wykorzystywanych źródeł rozpowszechniania informacji; liczba przeprowadzonych kampanii społecznych;
2.	Organizowanie konferencji i spotkań merytorycznych na temat przemocy domowej; realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku;	liczba zorganizowanych konferencji / spotkań; liczba uczestników;
3.	Wdrażanie problematyki przemocy domowej w szkolnych programach profilaktycznych; realizatorzy: powiatowe jednostki oświatowe;	liczba zrealizowanych programów; liczba uczestników;
4.	Organizowanie zajęć edukacyjnych dla dzieci i młodzieży w zakresie sposobów radzenia sobie ze stresem i agresją; realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku/ Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Słupsku / jednostki oświatowe;	liczba przeprowadzonych edycji zajęć; liczba uczestników.
Cel 2		
Promowanie i wdrażanie prawidłowych metod wychowawczych w stosunku do dzieci		
1.	Organizacja warsztatów kompetencji wychowawczych; realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku/ Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Słupsku;	liczba przeprowadzonych edycji warsztatów; liczba uczestników;
2.	Wspieranie rodzin czasowo pozbawionych możliwości sprawowania opieki nad dziećmi poprzez organizację spotkań z dziećmi w obecności specjalistów; realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku/ Centrum Administracyjne Domów dla Dzieci	liczba zorganizowanych spotkań; liczba rodzin i dzieci, które uczestniczyły w spotkaniach;
3.	Realizacja programów służących działaniom profilaktycznym w zakresie promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych. realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	liczba realizowanych programów.

Cel 3		
Zapewnienie ochrony i udzielanie wsparcia osobom doznającym przemocy		
1.	Prowadzenie specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, prawnego, socjalnego i rodzinnego dla osób doznających przemocy oraz ich rodzin; realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	liczba osób objętych pomocą w formie poradnictwa;
2.	Prowadzenie grup wsparcia lub grup samopomocowych dla osób doznających przemocy; realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	liczba osób uczestniczących w poszczególnych formach wsparcia;
3.	Realizacja zajęć edukacyjnych kierowanych do osób dotkniętych przemocą w rodzinie w zakresie podstaw prawnych i zagadnień psychologicznych dotyczących reakcji na przemoc w rodzinie; realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	Liczba zorganizowanych zajęć; liczba osób, biorących udział w zajęciach;
4.	Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą domową miejsc w ośrodku interwencji kryzysowej lub ośrodkach wsparcia; realizator: Wydział Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Słupsku/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	liczba oferowanych miejsc w prowadzonych ośrodkach; liczba zawartych porozumień o zabezpieczeniu miejsc; liczba osób, którym zapewniono miejsce;
5.	Zapewnienie opieki w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej dzieciom krzywdzonym – zabezpieczenie miejsc na umieszczanie dzieci w trybie interwencyjnym realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	liczba dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w trybie interwencyjnym.
Cel 4		
Zwiększenie skuteczności oddziaływań wobec osób stosujących przemoc domową		
1.	Rozpowszechnianie informacji o możliwości udziału w programach oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych dla osób stosujących przemoc oraz monitorowanie udziału; realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	liczba osób uczestniczących i kończących program;
2.	Prowadzenie działań informacyjnych o realizowanych oddziaływaniach wobec osób	liczba publikacji na stronie internetowej;

	stosujących przemoc domową; realizator: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	liczba informatorów zawierających aktualne bazy teleadresowe w wersji elektronicznej przesłanych poszczególnym podmiotom w terminach do 30 stycznia i do 31 lipca każdego roku;
Cel 5 Podniesienie kompetencji, profesjonalizacja i intensyfikacja współpracy służb zajmujących się problematyką przemocy domowej		
1.	Współpraca między pracownikami służb, instytucji i organizacji społecznych w zakresie przeciwdziałania zjawisku przemocy. realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku/ jednostki oświatowe;	liczba spotkań przedstawicieli instytucji współpracujących.
2.	Udział w specjalistycznych szkoleniach i warsztatach przedstawicieli grup zawodowych udzielających wsparcia z zakresu przemocy domowej; realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku	liczba pracowników uczestniczących w szkoleniach, naradach, seminariach;
3.	Udział w konferencjach, naradach, seminariach i spotkaniach mających na celu wymianę doświadczeń pomiędzy instytucjami udzielającymi pomocy, placówkami wsparcia, środowiskiem lokalnym; realizatorzy: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku/ jednostki oświatowe;	liczba szkoleń i warsztatów, w których uczestniczyli pracownicy; liczba pracowników biorących udział w szkoleniach;

IV. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródłem finansowania zadań Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030 będą środki finansowe:

- z budżetu powiatu słupskiego,
- z budżetu państwa w ramach dotacji na dofinansowanie zadań własnych,
- z budżetu państwa na finansowanie realizacji zadań zleconych,
- z innych programów i grantów.

V. ODBIORCY PROGRAMU

Odbiorcami Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030 będą następujące osoby:

- osoby doznające przemocy, głównie dzieci, współmałżonkowie, partnerzy, osoby starsze i niepełnosprawne;
- osoby stosujące przemoc;
- osoby zagrożone przemocą domową;
- pracownicy instytucji i organizacji wspierających osoby i rodziny dotknięte przemocą;
- społeczność lokalna.

VI. REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Powiatowego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2025 – 2030 będzie Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, które przy jego realizacji będzie współpracowało z innymi jednostkami oraz organizacjami pozarządowymi działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy. Działania edukacyjne dla dzieci i młodzieży, a także działania z zakresu promowania i wdrażania prawidłowych metod wychowawczych będą również realizowane przez powiatowe jednostki oświatowe, Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Słupsku oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze działające w ramach Centrum Administracyjnego Domów dla Dzieci.

VII. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

Monitoring programu będzie polegał na zbieraniu danych dotyczących zrealizowanych zadań od podmiotów zaangażowanych w jego realizację, przez koordynatora, tj. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku, w celu oceny, czy osiąga on założone cele. Przedmiotem ewaluacji będzie skuteczność podejmowanych działań, głównie w oparciu o analizę osiąganych wskaźników.

Dyrektor Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku będzie przedkładał Radzie Powiatu Słupskiego roczne sprawozdania z realizacji Programu, które będą stanowiły integralną część corocznego sprawozdania z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Słupsku.